

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unității” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Pe temă confesională.

În decursul desbaterii asupra bugetului cultelor s'au ivit în estan momente surprinzătoare. Două tabere dușmane își stau față în față, cari desconsiderând cadrele de partid, în care sunt ferecate, năvălesc una asupra celeilalte cu toată ura și amărăciunea. Și trebuie să constatăm, că de astădată, amândouă aceste tabere sunt persistente pe lângă credințele lor și fanatice în luptă. Nu mai e vorbă aici de partide politice de opoziție, cari în arenă se bat cu furie, ca după cortină să fraternizeze, — făurind planuri mai departe pentru o luptă cu țintă unitară, ci își stau față în față două curente mari, ce sunt hotărâte a lupta acum odată pe moarte, pe viață.

E vorbă de discuțiile, ce se fac în dietă pe temă confesională. Și trebuie să admitem de astădată că luptele acestea nu sunt apariții trecătoare, cari tresar pentru un moment, ca mâne să-i vedem iarăși prinși în horă pe Zichy, Polonyi, Rakovsky cu Vekerle, Váradi, Andrassy, pe francmasoni, jidani, calvini cu catolici, luterani și ceialalți. Ceice se mai gândesc la vre-o înțelegere a maghiarilor pe terenul acesta nu-și dau bine seamă de evoluția, la care a ajuns societatea ungurească astăzi. Lupta dintre catolici și celelalte secte acatolice, în special între catolici, francmasoni și jidani se dă deja de mult. Că numai astăzi a ajuns să ia proporții așa mari, se explică din împrejurarea, că deabia acum începe să se trezască în societatea catolică din amurțală, în care o au cufundat principiile false, de care a fost atâta timp cuprinsă viața publică ungurească.

Deja la începutul domniei sale dase Tisza bătrânul ideea statului

unitar național și prin aceasta angajează la carul său pe toți bărbații mai de seamă catolici, punând capăt oricărei hârțuiei confesionale între maghiari. După ce ideea statului național se declarase așa de strins legată de cinstea maghiarismului, era natural că orice mișcare în direcția confesională să fie considerată de tradarea intereselor țării. Așa s'a concentrat toate tortele tuturor păturilor sociale maghiare cătră idealul statului național, și catolicii au lăsat terenul bisericesc la voia întâmplărilor, susținând aci principiul religiosității împotriva celui al confesiunii.

De aci a urmat apoi, ce a trebuit să urmeze. Bărbații de stat catolici, pe cât erau de fanatici, când era vorbă de statul național, pe atât se arătau de indiferenți față de interesele mai înalte ale bisericii lor. Aci tot interesul elementului catolic era concentrat la unele întreprinderi de paradă, ce era lăsată lor cu multă viclenie de guvernanți. Cât pentru preoțime ea era în mare parte îndestulată cu situația, în care se află și nu dorea mai mult.

Ceialalți, calvinii, luteranii, francmasonii, cari totdeauna au avut o teamă extraordinară de molochul catolic din țară și se foloseau de toate pentru a împiedeca strângerea rândurilor acestora, lucrau mână în mână după un plan unitar binechibzuit. Toate confesiunile acatolice își aveau deja autonomiile lor bisericești, la adunări de aceste conveneau cu toții laolaltă, să sfătuiau, plănuiau și mergeau mână în mână cătră o țintă: sufocarea oricărei acțiuni care ar avea caracter specific catolic.

Și istoria trebuie să constate la rândul său, că în urma ținutei acestor aliați avizați unul la altul, le-a succes să pună mâna pe cârma țării, care e eminentă catolică, să stăpânească și să dispună după

plac. Așa s'a putut ține la putere Tisza Bătrânul, șeful calvinilor din țară, 15 ani la putere așa Bánffy etc. cari la rândul lor s'au îngrijit, ca elementul catolic să fie cât se poate de redus. Și dacă în restimpul acesta mai vedem și câte un catolic în fruntea guvernului, despre acela ne spune acum Polonyi, că a fost numai botezat catolic, de fapt a fost unul dintre șefii francmazonilor și liberțugetător.

Așa s'a întâmplat, că acești oameni și-au dat toate silințele, ca să transforme țara după chipul și asemănarea lor. În curând au început a se umplea oficiile din țară cu francmasoni și acatolici. Și după ce oficiile de stat n'au mai putut cuprinde elementul acesta, atunci s'au adresat la oficiile cu caracter catolic, cari erau într'un raport oarecare cu statul. Așa s'a mers tot treptat dela tren la instrucție, dela instrucție la administrație, de aci la școala poporală, până ce catolicii din țară s'au trezit, că e adevărat proverbul, ce se spuneă pretutindenea, că: a jidanilor e împărăția, a calvinilor puterea și a catolicilor mărirea.

Se înțelege că pășirea aceasta tot mai agresivă a blocului acatolic-francmason a trebuit să deștepte dureroase acorduri în inimile unor bărbați luminați, cari vedeau tot mai bine, cum sub masca falsă a naționalismului se lucră cu sistem la deplasarea catolicismului. Și poate că nu puține merite vor avea episcopul Ardealului Mailat și al Albei-Regale Prohaszka, că în sfârșit s'a început a mișca și societatea cea mare catolică în frunte cu episcopii și magnații țării. S'au ținut admirabilele adunări catolice, laici și preoți, magnați și episcopi și-au dat mâna, au jurat, că vor reda țara earăși simbolului crucii, creștinismului. Și s'a început a lucră cu sistem. În

fruntea secțiilor ministeriale s'au pus bărbați, cari începură a spune cu mândrie, că ei sunt catolici. Au încetat deocamdată a mai denumi profesori jidani la gimnaziile catolice. Au pus o deosebită grijă pe educația religioasă a tinerimei, atât în gimnazii cât și în școala populară. Lucrarea aceasta s'a început încă sub Apponyi, dar atunci încă nu-și cutezase să-și ridice capul blocul francmason în contra marelui demagog. Actualul ministru continuă a face politică creștină și ia-tă-i în fața lui grupați din toate partidele jidanii, francmasonii. Și lupta aceasta ia proporții tot mai mari în dietă. Afară curge deja de mult între tineretul creștin și jidovit, între profesorii catolici și acatolici, între cercul Galilei și societatea Szent-Imre.

Contrarii cer deocamdată capul lui Barkocy, care avuse curajul a se mărturisi de catolic la toate ocașiunile și, pe care lumea catolică îl adoară.

Și nu se poate ști, dacă nu va fi Barkocy prima jertfă a unui curent, ce e numai la început și care nu poate să se oprească aci. După cum sânt însă catolicii de neajutorați ne putem aștepta și la ceea, că vor jertfi pe Barkocy de dragul francmasonilor. De cumva se vor opri aci.

Toate, acestea sunt însă numai începutul unor îndelungate lupte, ce se vor da după ce se va fi adus în dietă proiectul despre autonomia catolică. Aceasta va forma numai adevăratul punct de bătaie. De o cooperare a elementului laic catolic cu interesele bisericii lor se tem toți francmasonii și acatolici. Să tem, că le scapă și puterea și împărăția din mână. Și noi, cari atâta timp am gustat din binefacerile liberalismului și francmasonilor, n'avem nici un motiv să nu ne bucurăm de trezirea catolicismului.

Doamne îndură-te spre noi.

Este nu numai o datorință, ci o trebuință de a ne ruga unul pentru altul, ca să putem implini legea lui Hristos, și să se umple golul prin „Cel plin de dar și de adevăr“, fiindcă fără ajutorul Lui, nu putem face nimic bun, fiind alta mărirea soarelui, și alta a stelelor... — Și Ioan-gură-de-aur, destul de limpede ni-a spus-o și ne obligă în ecteniile dela s. liturgie, zicând: „... pentru bunăstarea sântelor lui Dumnezeu bisericii... Domnului să ne rugăm. Apoi bine știm că bisericile lui Dumnezeu suntem noi toți: turma și păstorii.

În articolul de fond Nrul. 42 a. e. „Unirea“ este plină de dragostea iubirei de aproapele — și respiră interesul nemărginit de mare dela frați pentru frați. Cu drag privim la Blaj, dela ai cărui factori. și dela ai cărui frați sperăm multă mângâiere și sprijin și acum în vreme de lipsă și nevoie.

Vedem noi acești din dieceza de Gherla, că ne știți lipsele și trebuințele, și credem: că pe când și în rugăciunile voastre vă rugați pentru noi, tot așa și în făptuirile voastre, lucra-veți și lucrați pentru indulcirea corespunzătoare a noastră, a celor ce mult simțiam și simțim că suntem orfani. Voiața și dorința părintelui pe care l-am pierdut, erau mari; dar cărmaciul rănit, împedecat contra dorului lui și al nostru, priviam cu jele unii la alții și la soartea noastră a tuturor.

Înainte nu am mers; și dacă stăm unde stăm, și nu ne-am prăbușit, avem să mulțumim lui Dumnezeu, și celor cu cari avem și avem legături canonice; avem să mulțumim agilității „corpului major“, sfințicilor vlădicești, cari ne încurajau din când în când și ne mai stringeau rândurile; simțiam însă lipsa „păstorului“, și știam greutățile și răspunderea ce era prea multă și prea grea pe umerii acestui „corp major“ în afacerile administrării unei dieceze așa vaste, fără a le întrece timp de o adevărată apostolie.

În aceste împrejurări și noi preoțimea, adeseori divizată prin forța evenimentelor ce se părăndau și se sguđuiau la temelie teascului, așezat în mijlocul viei încredințate nouă, trebuit-am a trece noi de noi prin marea roșie cu tablele legii, sânguri făcându-ne planul de trecere și de scăpare, singuri încurajându-ne, fără a auzi de aproape glasul: înainte, înainte, aici sum, nu numai sufletește, ci și trupește.

Sufletele noastre și ale turmelor nouă după timpuri încredințate, erau însărate și strigau: „viează-ne pe mângăitorul nostru“, pe „păstorul“ nostru; el însă era suferind, și peste că plângea, că îl dorim, îl cerem să vie între noi, în turmele noastre, și nu

FOIȚA.

Glipe de noapte.

Doarme codru'n noapte
Legănându-și creanga,
Picură în zare
Tânguios talanga...

Din brădet se urcă
Luna călătoare,
Sus în zări s'aprinde
Stea strălucitoare...

Iar prin noaptea sură
Eu mă pierd agale
Și îngân cu dorul
Cântece de jale...

Valbora.

Romanele dlui Duiliu Zamfirescu,

— dare de seamă. —

În editura librăriei C. Sfetea din București a apărut nu de mult romanul, *Anna* de Duiliu Zamfirescu, membru al Academiei Române, formând al cincilea volum din istoria Comăneștenilor. Și chiar de aceea voind să vorbim de romanul acesta apărut acum, se impune o revistă scurtă peste celea anterioare, spre a cunoaște evoluția literară a autorului.

Primul roman în această serie e *Vieța la țară*. Deja din titlu putem să gândim cum e cuprinsul. Scriitor elegant, fin și cunoscător profund al sufletelor, Dl Zamfirescu ne dă în acest roman plin de soare și sănătate pagini de toată frumuseța, pagini cari nu se uită ușor și rămân multă vreme, cât cetitorul răpit și fermecat de vraja descrierii trăiește în mijlocul acelei lumi ce i-se povestește.

Aci facem cunoștință cu familia Comăneșteanu: cu Mateiu, care vine dela Paris și se căsătorește cu Șasa ca să rămână la țară, spre a îngriji de moșia rămasă dela bătrâni, — cu Mihai, care pleacă la învățătură, după o despărțire idilică de Tincuța și în sfârșit cu conu Dinu, care nu se poate împăca cu gândul să-și deie odorul de copilă după Tanase Scatiu, a cărui tată a fost vechil la moșie și și-a câștigat averea nedreptățind pe țărani.

Tot romanul îți lasă o impresie foarte plăcută de frumuseța vieții dela țară și de sufletul curat al boerilor creștini, cari merg Dumineca la biserică, să-și împreune rugăciunilor lor evlavioase cu ale celorlalți creștini, cari îi privesc cu smerenie.

„Tanase Scatiu“ al doilea roman în această serie, e consacrat aproape întreg vechilului boerit, intrat prin căsătoria cu Tincuța în rudenie cu familia românească a Comăneștenilor. Lipsa educației din casa părintească se vedește pe aproape fiecare pagină. Ca și maica Profira, se imbeată și el mereu și ca și ea injură ca un fost vechil. S'ar țineă și el de lume, dar aceasta nu-l bagă în seamă, pentru că sufletul lui imbibat de socoteli și combinații după câștig, nu se poate avânta la înălțimile, la care ridică adevărata cultură. Un gând îl muncește mereu: Conu Dinu, adus la oraș spre nu-l împiedecă în nedreptățile ce face țărănilor, se dorește mereu la țară cu toată boala lui de reumatisme. Ajunsă în o astfel de atmosferă Tincuța se vestejește văzând cu ochii și e tot bolnavă. O mai înviorează clipele, ce le petrece cu copila și câte odată gândul la Mihai, care reîntors din străinătate e funcționar la minister.

Romanul începe cu o scenă de familie la oraș, unde petrece Scatiu peste iarnă, alături cu mamă sa mereu alcoolizată, rea și cicălitoare, cu Tincuța suferindă și câte odată cu Costea, îngrijitorul moșiei. Scenele

poate. Vai, și mult face precauția unui tată în mijlocul luptelor familie.

Eră mai de tot nimicată armata lui Napoleon în dese lupte, dar când se aruncă el în fruntea armatei zdrobite, și puneă mâna pe flamura spintecată și strigă: *aici sum*, — atunci până și rănitul cel din urmă dintre gardiști, din nou căpătă putere și răspunde: garda moare, dar nu se dă înapoi.

Aproape mai o generațiune de oameni s'a petrecut, fără a fi fost fericită de a vedea pe „preotul mare“ în mijlocul ei spre a le întări inimile puse la atâtea probe.

Singura mângâiere eră speranța, că doară-doară; singurul glas erau circularele ce le dă spre a îndreptă și a mângâia; din aceste i-se vedeă interesarea; dar nouă și la turmă ne trebuia prezența de a dă forța de învișoare. Voința era mare, dar împedată de neputință.

Și când prin unele din parohiile noastre trecea câte un arhieru străin, eră o adevărată sărbătoare; toate lucrurile încetau, pentru că se poată vedeă, că cum este un arhieru sau vlădic; și ce ființă? — și văzându-l îl onorau, deși nu le vorbea nimic, și le eră străin, dar îl măria; — și vorbind unii cu alții ziceau poporenii: de-aș trăi să văd și pe al nostru. Iar alții mai bătrâni povesteau: că au văzut și că a venit între ei odată de demult vlădicul nostru, și la acele câte mi-a spus atunci, eu țin până la moarte și o pun mereu la inima copiilor mei.

Poporul nostru, dedat cu noi cu preoții săi câte 20—30 ani, dedat cu învățăturile noastre câte le aude zi-de-zi, dela un timp ca și când i-am deveni monotoni, se întrebă de sine: oare bine este tot ce face și zice popa nostru? — și așteaptă să audă din gura „celui mai mare“, din „graiul apostolului“, cumcă câte și cum învață preotul și le-a propovăduit bine, sau — rău. —

de familie ls descrise plastic, ele supără, nu numai pe biata Tincuța, ci și pe cetitorul, ce e martor la erupțiile unui om fără cultură.

Se așteaptă vizita ministrului. Tanase, deputat din majoritate, îl primește în curtea. E un nou prilej acesta pentru autor spre a ne arăta în toată golăteea sufletul lui Tanase lipsit de orice pornire bună. Nu vom schița erupțiunile lui de năcaz, că un cal e năvăș și-i face buclucuri, cât în mânie îl impușcă; nici banchetul, prefăcut în orgie, dat în cinstea oaspeții; vom pomeni numai de faptul, că Mihai încă e aci și Tincuța are prilej să-i deschidă încă odată tot ce a adunat în inima sa de câțiva ani, de când s'a măritat după Tanase. În aceste câteva clipe petrecute împreună, ea revede scumpii și neuitații ani ai tinereții, când petreceau zilele de aur la țară, și-i compară cu zilele acestea negre, cu vecinice certe și vecinice nemulțumiri. Mihai însuș e martor la o astfel de scenă. Țăranii din Ciulniței se plâng ministrului de nedreptățile ce le face Tanase, și cer să le redee pe vechiul boer, pe care acesta îl secuistrase. Tanase cere Tincuței, în felul lui de a vorbi, ca ea, să facă pe Conu Dinu, să iscălească o contra declarație. Scena aceasta dintre fată și părinte e admirabilă. Ici Tincuța bolnavă, prigoniță de hărbat, silită să îndemne pe tatăl său la o faptă contrară convingerilor sale, dincolo conu Dinu, îmbătrânit de boală, dar dornic de viață și muncă, revoltat de

Poporul nostru, când vede un „mai mare“ în mijlocul său, sau pe arhierul său care nu se grăbește, ci stă cu toți, ti întrebă îi mângâie, îi învață, și le dă povețe de credință vie, — vai! cum se întărește acel popor, cum ține de morțiș la cele zise și auzite, și tipărite prin însuș vlădicul său în inima poporului. „Așa ni-a spus vlădicul, când a fost la noi“ asta ni-a pus-o la suflet, și orice mi-ar spune altcineva — străin — nu-i credem, că ce e străin nu se lipește de sufletul nostru“.

Vorbe adevărate sunt aceste, la cari țin câte un rând de oameni. Intrebați poporul, și va răspunde, cât de cu sfîntenie ține la vorba vlădicului, pe care îl și consideră mai presus decât pe alți muritori.

Istoria suferințelor poporului nostru, e martoră, cum și cu câtă plăcere s'a adunat și se adună turma la glasul arhierului, spre a se sfătui pentru binele obșteșc, gata fiind până la moarte a apăra aceea ce i-s'a spus, că trebuie apărat, fiind convins că vlădicul e nedespărțit de popor și de interesele lui lumesti și veșnice.

A dori vlădicia nu-i lucru rău, dar nimeni să nu o căștige, dacă nu-i chemat ca și Aron. A fi arhieru e lucru mare și greu, dar cel ce e chemat și e bun lucrător întru „chierarea Domnului“ are satisfacția, ce nime nu o poate lua dela dânsul și nici cumpăni cu toate bunurile lumii.

Noi preoțimea și poporul simțim lipsa și trebuința, și nu încetăm a zice „Doamne îndură-te spre noi...“ cu atât mai mult, căci vedem, că și alți frați se interesează și se întrepun la tronul ceresc pentru noi prin rugăciunile lor, și credem că și pe altă cale lucră pentru noi și ne strigă: „să ne rugăm Domnului“, iar noi le răspundem: că noi ne rugăm, ajutați-ne și mai departe cu rugăciunea și întrepunerea voastră — voi cei

mai competenți — ca cererile noastre să nu rămâie deșerte, și să primim dela Hristos — un arhieru plin de dar și adevăr, plin de hărnicia, care să ne desmortească, să vie între noi spre al vedeă împărțind pâinea dăruitoare de credință, de statornică lucrare de tăria sufletească, repetind cu viu graiu cele 8 fericiri, — iar nouă preoților să ne zică: iubiți-vă unii pe alții, că eu vă iubesc pe voi — și să cunoască lumea, că eu vă iubesc pe voi — și să cunoască lumea, că sunteți fii mei și noi toți unul.

Sus inimile! La cer rădicând ochii noștri, de unde va veni ajutorul nostru! Domnul nostru Isus Hristos ne zice: „nu vă voi lăsa pe voi singuri! credeți în Dumnezeu și credeți întru mine“. Credem acestei dumnezeiești promisiuni, ce ne va dă pe Moise cel dorit, cel trebuincios pentru noi, care să ne conducă la țara promisiunii, scoțindu-ne din deșert; care să întărească pe cei buni, și să îndrepte pe cei răi; care să ne vadă față în față, iar nu ca prin o ceață, restaurându-ne și chemându-ne la Hristos, singurul și ultimul nostru scop; ca să fim adevărată lumină și care, pentru ca oricine văzând faptele noastre, să mărească pe Tatăl din ceriuri.

Iar în ora, când va sosi trimisul Domnului între noi, să ne afle întru toate uniți și iubindu-ne, să ne afle cu lămpile dragostii cătră el, aprinse; nu unii pe alții pizmuindu-ne, nu întăritându-ne, ci uniți în cugete și simțiri, ca o gardă tare să-i stăm în ajutor, pentru apărarea fortăreții celei mai scumpe: „biserica și instituțiunile ei“, singura anghiră și în viitor, căci zilele grele sunt.

Rog pe Domnul secerișului să trimită curând pe „marele“ secerător la holda sa, care cunoscând lipsele, să aibă voie și tărie de a plivi, strângând grăul la un loc, iar plevele aruncându-le în foc.

Doamne îndură-te spre noi!!!

P. Grapini.

Corespondințe.

Două comemorări.

Pavel—Vancea.

— raport special pentru „Unirea“. —

II.

Elevii Internatului Vancean de băieți din loc au dat în 4 Iunie n., în fața I. P. S. Metropolitului Dr. Victor Mihályi de Apșa și numai a unei părți a publicului blăjan, o serbare întru pomenirea Intemeietor al Internatului, marele Metropolit mecenate Dr. Ioan Vancea de Buteasa.

Serbarea a fost înălțătoare, serioasă, vrednică de pomenirea fericitului Arhieru. Dureros că au lipsit cam mulți, tocmai dintre cei cari ar fi trebuit să fie acolo, la serbare.

Tineri alumni conștii și pătrunși de însemnătatea actului lor, s'au dat toată silița lor tinerească, să mulțamească sincer aceluia, carele din curată dragoste de neam și biserică, carele din dorul propășirii și înaintării în științe și morală (pietati et scientijs) a tinerilor români, cu jertfe mari de bani, ridicat'o lângă liceul Blajului pompoasele edificii, Internatele, acele edificii, ce adă-

cererea ginerului, simte cum i-se redeșteaptă vechia energie și refuză orice declarație.

„El o îndepărtă dela dânsul.

— „Fugi, fugi, că mă măhnești!

— „Te rog tată... Ce să fac?... El mă gonește, dumneata mă gonești... Sunt așa de nenorocită!

— „El te gonește?... Te gonește!...

„Și zicând astfel, voi să se repează spre ușă, roșu, cu ochii înjetați de sânge; dar se încercă, se împletici și căzută“.

Peste o lună Tincuța muri și lui conu Dinu îi succese să fugă din casa lui Scatiu și să meargă la Ciulniței, în mijlocul țărănilor cari îl doreau. Tânase află și pornește pe urma lui. Pe țărani, cari grăbisera la curte, la vestea, că a revenit conul cel bătrân, îi alungă, pe Dinu îl îmbracă în grabă, îl pune în sanie, spre a-l readuce la oraș. Dar nu se putu. De abia ieșiră din curte și țărani se luară după sanie. E o scenă scurtă, dar puternică. Scatiu e omorât, iar bătrânul Dinu rămas „să trăiască mai departe olog și singur, însă stăpân ca mai înainte pe pământul, care îi fusese drag, în care se născuse, pe care trăise, și în care aveă să se odihnească pe veci“...

În aceste ultimi pagini întâlnim iarăș aceeaș dragoste de pământul străbun, care face „Vieța la țară“ atât de atrăgătoare și care se desprinde în toată splendoarea sa în al treilea roman „In răsboiu“, de care vom vorbi.

(Va urma).

postese între zidurile lor, ferindu-i astfel de nesfârșite primejdii, sute și sute de studenți dela școlile noastre.

Mizeria cvartirelor, ce băntuie și azi, prin ridicarea unui alumneu, a fost redusă, iar îngrijorările părinților alungate; — durere, nu știm când vom ajunge ziua, când *toți studenții* școlilor din Blaj vor fi în Internate, chiar și între condiții mai modeste.

Programul a fost bogat (12 p.), iar prestațiunile artistice au întrecut așteptările — de obicei prea exagerate — legate de destoiniciile artistice a unor tineri de 13—16 ani.

Marșul Cântăreților, cu care a fost primit Metropolitul, a fost executat precis și cu destoinicie. *Jocurile* naționale pentru orchestră ale clericului Barău, au fost foarte drăguț executate.

Discursul festiv alui Vasile Desmirean, cl. VII, a fost foarte bine compus. Alumnul Desmirean, pătruns de nesfârșita recunoștință a celui ajutat față de binefăcătorul său, aduce în o limbă frumoasă și în un stil avântat, prinosul de recunoștință a elevilor, crescuți între zidurile Internatului, unde *azi* ca și în *trecut*, se intrupează idealul visat de Intemeietor: *creșterea morală și națională* a tinerimii adăpostite în el.

In ce chip dorește cerbul de I. Seb. Bach, cântec religios, *Călătorul* lui V. Ganea, executate de corul elevilor dirijat de studentul Isaia Popa VII, au plăcut publicului: spiritul religios, grav și înălțător, ce se desprindea din cântarea religioasă, melancolia și jalea călătorului din bucata a 2-a de cor, cadrau admirabil cu serioșitatea serbării. Deasemenea reușite au fost și punctele de declamație, *Dura lex* de Cerna, *Clăcașii* lui Goga, *Blăstăm*ul bardului trad. din Uhland au fost potrivit redade, e îmbucurător faptul că poeziile poezilor *de azi* sunt preferite, cu toată greutatea lor dramatică.

Solistul Isaia Popa VII, a cântat precis, putea fi mai curajos, are o voce foarte plăcută. *Jourca și N. Popa* au redat bine un duetto capricios.

La sfârșitul serbării bunul Metropolit adresează tinerilor alumni, cari așa de bine s'au dovedit a fi recunoscători fericitului Arhiepiscop Vancea, călduroase cuvinte de laudă și încurajare legându-le de suflet să țină veșnic la memoria „marei Arhiepiscop, carele din dragoste pentru biserică și neamul său românesc a înălțat întru mărirea lui Dumnezeu, a bisericii și a neamului său aceste Internate. Fiți totdeauna recunoscători, și Dumnezeu Vă va binecuvânta“.

Coresp.

Reviste.

Comunicarea dlui N. Iorga în Academia Română despre: Sufletul și literatura ardelenescă, a făcut asupra întregului auditoriu impresie neasămănat de bună. — A lipsit însă dela sesiune D. Zamfirescu, ale cărui provocatoare observări la adresa culturii române ardelenesti au dat naștere magistralei comunicări a dlui Iorga!

Di Iorga declară de pe cea mai înaltă tribună a științei românești că cultura românească e nu-mai *una*. Faptul, că Românii sunt împrăștiți, constituie o scădere politică, dar da naștere unei varietăți de inspirație și de forme interesante de studiat. Vorbește despre începutul scriitorilor ardeleni și despre rolul lor de dascăli dela curțile boeresti, dând interesante specimene despre conflictul lor de idei și despre polemicele lor cu dascălii și scriitorii din țară. Ca o rezultată a acestor frecări s'a isvodit și numirea până atunci necunoscută de: „Scriitori ardeleni“.

Dăm aci în resumat câteva rânduri:

Primul conflict dintre dascălii din Transilvania și cei din țară, isbucnește la 1838, provocat de o scrisoare a lui Ioan Maiorescu către Barițiu, pe care acesta a publicat-o în „Foaia pentru minte“ etc. scrisoare prin care se făcea o critică aspră a stărei de lucrări morale și sociale din țara noastră. Scrisoarea a provocat în Muntenia o adevărată furtună: Eliade a luat condeiul și a atăcat cu brutalitate, cu vulgaritate, pe Ion Maiorescu, numindu-l „nemtoman ocărător“.

În fața acestei furtuni, Ion Maiorescu, pentru a nu pierde pâinea copiilor săi, a fost silit să retracteze, publicând o scrisoare în care declară, că a scris „prea ușor despre țara care nu o cunoaște în deajuns“.

Conflictele dintre dascălii ardeleni și cei din țară nu isvorau din chestiuni personale, ci era conflictul între două societăți.

Ardelenii reprezentau o tendință curat românească, inspirată de gloria străbunilor Români, nevoia unei sănătoase vieți morale, unei gospodării orânduite și unei culturi originale: clasa suprapusă din țară avea înclinări către internaționalism și își croia o viață morală și socială despre ceea ce își închipuia că este modernismul francez.

Al doilea conflict isbucni la 1855, când Mihail Kogălniceanu atacă în „Steaua Dunării“ pe profesorii ardeleni din țară în frunte cu Laurian, pe care îl trata cu epitetetele „cotei și mops care latră la lună“.

Lui M. Kogălniceanu îi răspunse Barițiu cu un spirit atât de cumpătat și înțelept, încât Kogălniceanu, declară, că într'o polemică cu Barițiu, e o cinste chiar a fi învins — și depuse condeiul în această chestie.

Al. Russo continuă lupta începută de Kogălniceanu împotriva dascălilor ardeleni.

Al. Russo era un artist tradiționalist. El nu combătea eforturile culturale ale ardelenilor în esența lor, viața lor sufletească și socială, ci rătăcirile lingvistice și feudalismul lor.

Al treilea conflict între profesorii Ardeleni și cei din țară a fost la 1867, provocat de articolele dlui Titu Maiorescu: „Ziarele românești din Austria“ și „Școala lui Bărnuț“.

Di Titu Maiorescu era un partizan al scrierei limbei pe înțelesul tuturor, cu spirit logic.

Articolele dlui Maiorescu au provocat o mare durere în mijlocul unui popor asuprit,

care cerea dela noi mai multă inimă decât logică.

Pe când di Maiorescu scria acele articole, Al. Odobescu, care avea o sensibilitate și viziune de artist, călătorea în Ardeal de unde a revenit cu excelențe și emoționate impresii despre viața socială și sufletească a fraților noștri subjugăți.

La sfârșit di Iorga aduce multe elogii scriitorilor ardeleni și constată, că adevărata literatură populară se produce numai la Ardeleni, și că Academiei Române chiar de aceea îi revine nobila datorință de a lauda și încuraja după putință activitatea culturală a Românilor ardeleni, cari cu mari lupte și cu jertfe și mai mari țin în mână steagul unei culturi, care este o comoară comună a tuturor Românilor.

*

La al X-lea „Mare Congres Catolic“ ținut în Budapesta în 13, 14, 15 Nov. n. 1910 au resunat de pe tribună și următoarele vorbe grele: „Dacă chestia presei e chestie vitală — și este aieveja, — atunci, precum împărțiau odinioară săracilor pe la porțile claustrilor noastre pâine și supă, astfel ar trebui să fie răspândită azi gazeta catolică la intrările bisericilor. — Dacă chestia presei catolice e chestie vitală — și este aieveja! — atunci acei ce sunt la declinul vieții și-și pândesc veleatul, aducă-și aminte de cel mai mare interes al celor vii, și dacă au asupra ce să dispună, facă să se ajungă și pe seama scopurilor presei catolice. Dacă chestia presei e chestie de viață — și este aieveja! — atunci de câte ori dăm bani, să ne vină în minte și presa catolică... caici astfel prin valorizarea practică a principiului „din puțin se face mult“, pregătim un puternic izvor de câștig pentru sfânta noastră cauză. — Incheiu cu *vorbele Pontifului Piu X.*: „*Încă tot nu pătrund oamenii îndeajuns importanța presei, nu se interesează de ea precum ar trebui. Măcar că înzădar ridicăm biserici, degeaba ținem misiuni și fundăm școli, dacă pe lângă acestea neglijăm presa*“. — „Un singur modru mai restă pentru manifestare: a umplea orașe, sate și țară cu produsele presei, cari să propună din nou adevărurile uitate“....

Astfel vorbesc latino-catolicii din țara noastră.

Ce vom zice însă noi uniții, cari nu ne putem încă lauda cu o organizare cași a latinilor din țară?

Aceștia au și putere și bani și toată lamura laică la spete, și totuși reclamă din greu sprijinirea presei, fără care simțesc, că nu se pot îndejuns validită.

Servească-ne și pilda acestor oameni, conștii de ceea ce sunt și trebuie să fie, — cu un memento mai mult pentru imperiositatea cu care ni-se impune o reculegere cuminte în publicistică. Tot momentul de întârziere e dublu păcat de moarte față de cauza, pe care Dumnezeu ni-a incredințat-o, s'o reprezentăm după vrednicie.

Să priveghiem deci și să ne rugăm, ca pricepând rostul cuvintelor Papei Piu X. bine să ne știm da seama despre greutatea și prezența zilelor în cari trăim.

Noutăți.

Fondurile arhidiecezane. Fondul orfanotrofiului a primit dela dna văd. Aurelia Boldea n. Barițiu (Bobâlna) 10 cor.; dela dl Dr. Victor Bontescu și dna Dora n. Vuia (Hațeg); dl Dr. Ioan Papp și dna Veturia n. Bontescu (Brad); dl Dr. Ivan Pop și dna n. Papp (Alba Iulia) câte 20 cor. și dela Dl Aurel Vlad și dna Anuța (Orăștie) 30 cor. total 100 cor. contribuiri în loc de cununii pe sicriul repausatei Alexandrina Dr. Pop n. Moldovan, soția avocatului Dr. Iustin Pop din Deva.

În 5 Iunie n. seara la 9 ore. Din Roma primim știrea, că în Iunie n. c. seara la 9 ore s'a adus verdictul în chestia *Bricarelli—Verdesi*. Apostatul Verdesi, care într'o foaie din Milano învinuise pe preotul iezuit Bricarelli cu frângerea sigilului sacramental, a fost osândit pentru calomnie la zee luni închisoare și 833 lire amendă în bani. — Procurorul propusese închisoare de 16 luni și amendă în bani de 1500 lire.

În Micăsasa, tractul Blajului, se vor ținea misiuni populare în 10, 11 și 12 l. c. Din Centru vor lua parte Dr. Izidor Marcu și Dr. Ionel Coitor.

Din Lighet (cottul Timiș) ne scrie un unchiș, că harnicii noștri Români uniți de acolo, la îndelunga stăruință și zelul frumos al preotului *Aurel E. Petean* s'au constituit încă anul trecut în reuniune corală. Statutele reuniunii au sosit zilele trecute aprobate dela Ministeriu. Ne asociem și noi bucuriei bravilor uniți și le urăm din inimă: cu Dumnezeu înainte!

Gubernurul statului Singloa, Redo Diego — pe cât se vestește din Mexiko — a fost ucis în 31 Maiu a. c. Detalii lipsese.

Mult dorita „pace“ Ni-se scrie, că tribunalul din Sătmar a pus sub acuză pe preotul din Samoșdob Petru Ciordaș, fiindcă ar fi agitat poporul, indemnându-l să nu-și dea copiii la școala ungurească — și să nu mai cetească și cumpere cărți ungurești. Zorile împăcării.

Imitatorul-artist Calmuțchi petrece de câteva zile în Blaj. Are prestațiuni interesante și produce mult haz.

Emil Gârleanu valorosul scriitor a fost numit director al teatrului național din Craiova.

Votul universal. Conteile Batthányi și-a ținut darea de samă în Szekszárd, fiind de față o mulțime de aproape 10,000. A accentuat mai mult chestia votului universal.

Foc. În comuna Remetemező s'a iscat în 3 Iunie un foc puternic. Au ars douăzeci de case, iar un om a pierit în flăcări. S'a pornit colectă.

Cauțiunea. Se lansează știrea, că ministrul de războiu italian ar fi înaintat camerei un proiect de lege prin care se desființează cauțiunea de însurătoare a ofițerilor.

Examenul verbal de maturitate s'a început la gimnaziul nostru Vineri în 2 Iunie n. și durează până în 9 c. n. Comisar e directorul gimnaziului din Caransebeș d. B. Kalkbrenner.

Notarul român Popescu din comuna Lazuri, comitatul Bihorului a fost achitat de curtea cu jurați din Oradea Mare, după ce nu s'a putut dovedi acuza grea ce i-s'a adus, că adevărul ar fi jefuit pe jidauul Neumann.

Eva franceză are înălțime medie de 1 metru 54 cm. După alții 1 metru 57 cm. — Barbații francezi au înălțime generală de 1 metru 65 cm. Oare cât vor fi având cei din Patagonia, renumiți de mărime?!

Congresul internațional al avocaților. Prezidiul ligei avocațiale internaționale din Viena a trimis apel către Liga adv. regnicolară cu întrebare, că unde ar socoti de consult să se țină congresul avocațial internațional mai aproape și a recomandat să se admită la congres și judecătorii, procurorii, oficialii de administrație ș. a.

Iussuf Izzedin moștenitorul tronului turcesc în drumul său spre Londra — cu ocaziunea încoronării regelui englez — se va opri și în Budapesta.

Aviz. Examenul final la școala elem. gr.-cat. rom. din Cluj (cetate) se va ținea la 12 Iunie n. a. c. (a doua zi de Rusalii) în ordinea următoare: I. La 11 ore după sf. liturgie examenul școalei de fetițe, condus de dna învăț. Gizela Vilt n. Turcu. II. La orele 3 d. a. examenul școalei de băieți, condus de dl inv. Andreiu Pora. III. La 5 ore, după examen urmează *Producțiunea școlară* sub conducerea învățătorilor cu următorul program: 1) „Dor de călătorie“, corul elevilor, sub conduc. învățătoarei. 2) „Trepte de scară“, de G. Sion, decl. de I. Bogăceanu, 3) „Cântec de vară“, corul elevilor sub cond. învățătorului, 4) „Despre buna cuviință“, dialog de M. Drăgan, predat de elevele Ana Chita și Maria Cosma, 5) „Noapte de vară“, poezie de G. Coșbuc decl. de Ana Vușcan, 6) „Copiii și florile“, corul elevilor sub cond. învățătoarei, 7) „Cănele soldatului“ poezie de Gr. Alesandrescu decl. de Vasile Toșa, 8) „Despre superstițiune“, dialog de D. Dogariu, predat de elevii Ioan Coloji, I. Lucaciu și G. Gârbovan, 9) „Mama“ poezie de G. Coșbuc, decl. de Ana Chiș, 10) „În temeiul codrului“ corul elevilor, sub cond. învățătorului. Intrarea la examen și producțiune, e liberă. Oferte benevole pentru premiera elevilor se primesc cu mulțumită și se vor cvita în publicitate. Cluj, la 3 Iunie n. 1911. *Diracțiunea.*

Armata franceză în ăst an s'a înmulțit cu 315.000 de recruți, cari precum arată statistica, au înălțime medie de 162 cm. — ceeace înseamnă progres față de trecut.

Societatea studenților români din Cernăuț cu împlinirea alor 40 de ani dela nașterea marelui nostru literat *N. Iorga*, va scoate un almanach literar, închinat distinsului profesor.

Petreceri. „Societatea meseriașilor din Blaj“, are onoare a Vă invita la *petrecerea de vară*, ce va avea loc Luni în 12 Iunie st. n. 1911 (a II-a zi de Rusalii) în „Grădina din Veza“. Prețul de intrare: de persoană 1 cor., de familie 2 cor. Inceputul la 4 ore d. a. Venitul curat se va adauge la fondul văduvelor și orfanilor de meseriași. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor cuită publice. Va cânta muzica lui Fabian din Alba-Iulia.

— Societatea de diletanți Români „Progresul“ din Făgăraș, invită la *Reprezentafia Teatrală*, dată sub conducerea dlui Aurel P. Bănuțiu, directorul artistic al societății teatrale. Marți, în 13 Iunie n. 1911, (a 3-a zi de Rosale), în sala dela „Hotel Paris“ (Sorea) în Făgăraș. Se vor predă piesele: 1. „Bucătăreasa“, comedie într'un act, localizată din nemțește de dl Dr. Sebastian Stanca și 2. „Unica Fică“, comedie în 2 acte, localizată din nemțește de Dna Elena de Iacobich.

Cursurile dela *Vălenii-de-Munte* se vor începe și anul acesta în 14 Iulie n. c.

Trăznet pe senin. În Rimaszombat s'a întâmplat, că cu ocaziunea unei petreceri a trăznit în o ceată de copii, când aceștia se veseleau mai mult. Douăzeci de băieți au leșinat îndată.

Patrioții în America. În cott. Szepes dintre 671 de inși obligați la asentare, s'au prezentat abia 191, dintre cari au fost asentați 37. Ceialalți luaseră bățul pribegiei.

În Arad la locul de pierzare al celor 13 militari maghiari din 48 s'a dat pe urma unor schelete. — Au fost trimise spre examinare universității.

Societatea ungurească ce are în vedere împodobirea cu flori a ferestrelor Capitalei și a balcoanelor — a pus 2 premii. Unul pentru vară, altul pentru toamnă.

Tutunul scumpit E vorba, ca începând cu 1 Iulie n. c. erarul să scumpească toate produsele de tutun ungare și austriace. Tarifa ar fi: țigaretete-drama 2 fileri (până acum 1 fil.); țigaretete „magyar-szivarka“ 2 fil. (față de 1 fil.); „Sport“ 3 fil. (față de 2 fil.); „hölgy“ 4 fil. (față de 3 fil.); „mehlis“ 5 fil. (față de 4 fil.); „sultan“ 5 fil. (față de 4 fil.); „stambul“ 6 fil. (față de 5 fil.); „princesas“ 5 fil. (față de 4 fil.); „țigară lungă“ 5 fil. (față de 3 fil.); „țigară scurtă“ 6 fil. (față de 5 fil.); „portoriko“ 8 fil. (față de 7 fil.); „virginia“ 12 fil. (față de 10 fil.); „Kuba“ 11 fil. (față de 10 fil.); „Trabukko“ 18 fil. (față de 16 fil.); „britannika“ 16 fil. (față de 14 fil.); „regalia media“ 18 fil. (față de 16 fil.); Tutunul ordinar de lulea nu se va scumpi, va fi însă în schimb cevaș mai ușor.

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj*. — Prețul freat 220 cor.

Partea Literară.

Biserica Romano-Catolică din împărăția rusească.

de

P. M. C. Hellon S. I.

Partea întâi.

Date statistice despre Biserica Catolică în
Imperiul Rusesc.

VI.

Episcopii catolici relegați de
guvernul rusesc.

(Continuare).

Din toate cele pomenite în mod sumar până acuma apare evident netrebnicia guvernului rusesc față de Biserica catolică. Am mai putut observa tendința lui secretă, de a ortodoxi cel puțin regimul și administrațiunea eclesiastică externă. Episcopii romano-catolici, puși de Hristos să ocârmuiască turma cuvântătoare a credincioșilor, înțelegând perfidia apucăturilor rușești, au fost datori din oficiul lor, să li-se opue. Ei au și făcut-o, ori când nu mai era de nădăjduit o bună înțelegere cu guvernul, sau vre-o aplanare câtuși de tolerabilă a lucrurilor. De aici s'au iscat conflicte, cari de regulă s'au terminat cu isgonirea brutală a episcopului fidel chemării sale. — Ar fi prea lung să descriem toate închierile guvernului cu episcopii singuratici; unele date, ce le adăugăm în acest capitol, vor arunca lumina necesară preste generalitatea lor.

1) Încă în anul 1767, episcopul de Cracovia Ign. Caitan Soltyk (din familie de arhiduce) împotriviindu-se lășirei pravoslaviei, este prins în noaptea de 13 spre 14 Octombrie, pe timpul chiar când dura dieta țării în Varșovia, și exilat de Ruși departe în Kaluga, unde fu deținut 5 ani (cinci) și 3 luni.

2) Iosif Andr. Zaluski, episcopul de Kiow, fu exilat din acelaș motiv, deși în alte circumstanțe. Celebrul bibliofil, adunase o bibliotecă de 300,000 volume și câteva zeci de mii de manuscrise; toate le-a furat guvernul rusesc, pentru biblioteca împărătească din Petersburg.

3) Episcopul de Uinsk, Ign. I. Doderko, apărând cauza națională polonă în unanimitate cu confederațiunea din Uinsk la 1812, și biserica catolică în mijlocul uniților, este isgonit de guvern, și moare în exiliu de 13 ani, la 1829.

4) Episcopul Carol S. Skorkowski, apărând sancțiunea căsătoriei catolice, și în deosebi indisolubitatea ei, încontra proiectelor de lege anticatolice ale Țarului Neculai, este silit să renunțe jurisdicțiunii în părțile diecezei sale din Regat — și să se retragă în (1835) din scaunul episcopal de Cracovia.

5) Episcopul din Wilna, Andreiu B. Klagiewicz († 1841) se plânge Țarului de cruzimea barbară a colonelului Werzelin, un Rus, care a vărsat sânge de om într-o biserică, ucigând intrinșă pe toți refugiații

(femei și copii.) Drept răspuns primește ucazul banițiunii pe timp de 10 ani!

6) Episcopul Podlachiei, Ioan M. Gutkowski, este exportat în surghiun, pentru favorizarea unirei Rușilor.

7) Adam St. Krasinski, episcop de Wilna, este silit de guvern să condamne siluirile Polonilor din anul 1863. Nu o face, de aceea guvernul îl exilează în Wiatka, apoi (după 20 de ani) este silit să pribegască afară de imperiu... A murit în 9 Maiu 1891.

8) Arhiepiscopul de Varșovia Sigismund Sz. Feliciski, în împrejurări analoge celor precedente, fu exilat de Țarul Alexandru (1863) din motiv încă, că ar fi întreținut o corespondență cu Sf. Scaun fără întevierea guvernului. După resignare a mai trăit câțiva ani la Cernăuți în Bucovina și apoi în Podolia. Mort la 1895.

9) Pavel Rzewuski, episcopul-denumit, urmașul arhiepiscopului Feliciski, s'a făcut vinovat de surghiun, pentru că I. a ordonat rugăciuni publice pentru arhiepiscopul relegat și II. pentru că a scris o rugămintă adresată Țarului în favorul „Uniților” prigoniți pe atunci până la moarte. A dus-o în Astrahan 22 de ani; a decedat la Cracovia în 1892.

10) Anton Fijalkowski, episcop de Kamienietz fu relegat în Crim, pe când dieceza lui o desființă guvernul la 1866. — Deabia la 1872 se îndură Țarul și-l denumi arhiepiscop de Mohilew, unde și muri în dignitatea nouă la 1883.

11) Episcopul unit, rutean, Ioan N. Kalinski, de Chelm, a fost deportat (23 Sept. 1866) în Wiatka, pentru că n'a vroit să introducă ortodoxismul și limba rusească în Seminarul său diecezan. Pe drumul spre surghiun i-a oferit guvernul 10,000 ruble, numai să tradeze „unirea”. Episcopul-martir refuză netrebnicul ofert cu dispreț, deși a trebuit să lese în voia norocului săraca familie (șapte fi și șase fiice). Ajungând la locul destinat, a și murit peste câteva zile, cum se zice de otravă, ce i-au dat muscalii. În Wiatka se află episcopul latin, Krasinski, exilat și el de 3 ani. Acesta n'a pregețat să desvolte cea mai splendidă pompă funebă la înmormântarea martirului decedat.

12) Episcopul P. P. Benjamin Szymanski, un capucin, a trebuit să-și părăsească dieceza Podlachiei, pentru că guvernul din propria inițiativă o desființase, ca periculoasă pentru pravoslavism la 1867.

(va urmă)

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.

după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

39

III.

Din colo de Seradz, drumul trecea prin o pădure deasă, pe unde se susțineau tâlhari și fiare sălbatice, — cari adese atacă pe călători. Imprejurarea asta nu-l supără pe Zbisko; se cugetă la Mazovia și se temeă, că nu va afla ocolo pe Danusia.

— Poate că Jurand a măritat-o? A silit-o să fie soția altuia?...

Gândul ăsta îl munciă pe Zbisko și întrebă mereu pe Zanderus mai de una, mai de alta. — Germănuțu însă nu-i știă, să-i

spună nimic adevărat... „A văzut în curtea principesei o tineră blondă, ce s'a măritat, dar se poate, că n'a fost Danusia, căci nu-și aduce aminte de nume”...

Răspunsurile aceste nu-l liniștiră pe Zbisko, ba deveni din ce în ce mai impacient. Acum, când Jaghienka nu era lângă el, se cugetă tot mai mult la Danusia, și îl munciă gândul, că Jurand a dat-o altuia de soție. Se decise, să dueleze cu bărbatul Danusiei și să-l omoare, căci știă că-l va urî din adâncul sufletului său.

Dar pe el nu-l liniștea nimic, nici chiar rezelul, ce era să se înceapă. Macar că ori încătrău a călătorit, în toate părțile vedeă pregătirile mari, ce se făceau. Pretutindeni întâlnea cavaleri întăriți de război, și cari la cel mai mic semn, erau gata să se înroleze sub steagurile oștirii. — Zbisko peste noapte dormi la un proprietar cu numele Bartos, ce avea doisprezece copii. Acest bogotan și-a zălogit toată averea și a cumpărat douăsprezece coifuri și tot atâtea săbii.

Tinărul cavalier în orașul Varșovia fu oaspele lui Jasko Socea, cu care se cunoștea încă din Cracovia. Abia s'au așezat la masă și Zbisko începu să-l întrebe despre Danusia, dacă s'a măritat și ea, ca celealalte dame de curte ale principesei.

Socea nu putea să-i spună nimic, căci principesa deja din toamna trecută se mutase cu întreaga ei suită la Cehanov. Singur atâta știu să-i spună, că în castel bucuriile urmau una după alta și că înainte de Crăciun s'au măritat multe dintre damele de curte.

— Abia cred, că Danusia s'ar fi măritat, — continuă Socea, — căci la așa ceva s'ar fi cerut și învoirea contelui Jurand; iar despre aceea, că Jurand încă ar fi sosit la castel, n'am auzit nimic. Principele între alți oaspeți are și doi cavaleri cruciați: unul din Iansbork și celalalt din Citna. — ... Jurand, deci nu s'a putut abate pe la castel, căci urăște foarte mult pe cruciați. Dacă dorești însă, am să mă informez și despre Danusia, cu toate, că eu cred, că încă nu s'a măritat.

— Dumnezeu să-ți răsplătească bună-tatea ta! — strigă Zbisko,

Socea în ziua următoare se informă dela cavalerii, cari nu demult s'au abătut prin curtea principelui Janush, dar nici unul n'a știut spune nimic despre măritarea Danusiei.

— Și dacă s'a măritat, asta nu s'a putut întâmpla de mult, — ziseră cu toții.

La auzul acestei vești Zbisko se îmbucură puțin și se cugetă, că ne mai având lipsă de minciunile lui Zanderus, să-l țină și mai departe în apropierea lui sau să-l dimită în lumea largă — Zanderus știă nemțește și de asta Zbisko avea mare lipsă, în cazul, când va provoca la duel pe Lichtenstein. Adevărat, că spesă mult cu el, căci germănuțu mânca și bea cât patru din ei, dar în schimb era totdeauna la dispoziția lui și, pe deasupra, știă și scrie, lucru ce pe acele vremuri însemnă foarte mult.

Zbisko se decise să-l țină în suita sa, ceea ce germănuțului i-a plăcut foarte mult: — deoparte, că n'avea să se îngrijească de nimic, iar de altă fiindcă avea trecere mai mare și mai ușor își putea vinde „marfa”.

Merseră deci împreună către Cehanov și după o călătorie obositoare de o săptămă-

mână întreagă, într-o seară zăriră turnurelele castelului.

Zbisko se opri la o crismă din marginea drumului și-a pus coiful pe cap, și-a luat sabia și lancea, și s'aseză pe cal și făcându-și cruce porni spre castel, unde după datina cavalerescă voiă să se prezinte deplin înarmat.

Abia mai merseră câteva sute de pași, când Glava, boemul, ce mergea în apropierea lui începu să vorbească:

— Stăpâne în urma noastră vin cavalerii!.. Mi se pare, că sunt cruciați.

Zbisko își întoarse calul și privi îndărăt. Nu departe de ei se apropiă o ceată mică în frunte cu doi cavaleri înarmați și cu niște paltoane albe cu cruce neagră pe ele, iar pe coif purtau pene, pe cari boarea de seara le împrăștiă prin aier.

— Dumnezeu! sunt cruciați! — zise Zbisko.

Și își scâpă aproape sabia din mână, mai apoi se tupilă pe cal și începu a se gândi:

— Când eram în închisoare am promis, că voi aduce Danusiei nu trei buchete ci atâtea câte degete am la mâni și deocamdată, dacă aceștia nu-s soli, atunci mulțumită lui Dumnezeu, că mi-a adus trei în cale.

Apoi se ridică, își împintenă odată calul și porni către cruciați. — Ajungând în apropierea lor, le strigă de departe:

— Lăudat să fie numele Domnului!

— Amin! — răspuse un cavaler.

Acesta era fără coif și fără lance. Purta un păr lung, pe care vântul îl bătea în toate părțile.

— Deie Dumnezeu! — continuă Zbisko.

— Primească Dumnezeu!

— Glorie sfântului Gheorghe!

— El e patronul nostru. Te salut cavaler.

Atunci Zbisko i-a descoperit cine e și în ce afaceri călătorește pe aici. S'a recomandat și cavalerul cu părul cel lung. Spune că-l chiamă Andrei Kropivnici și că e însoțitorul oaspeților principelui. Spuse, că oaspeții sunt călugării: Gottfried, Rothger și Fulcon de-Lorsch din Lotharingia, cari veniră în vizită la principele din Mazovia. — Când îi aminti cavalerii după nume, aceștia se ridicară încet și se plecară puțin; văzând pe Zbisko cu armatura lui cea frumoasă, credeau că-i vr'un dignitar înalt, pe care principele l-a trimis înaintea lor.

Andrei Kropivnici continuă:

— Pe mine m'a trimis principele înaintea oaspeților, căci pe la noi toți urăsc pe germâni.

Spun că-s niște oameni foarte periculoși, cari în față te gugulesc și la spate te omoară. Și pentru aceea cavalerii îi urmăresc pe unde numai pot.

— Și cine e cel mai mare dușman al lor? — întrebă Zbisko.

— Jurand, contele de Spichov, — răspuse Andrei, — de care cavalerii cruciați se tem mai mult ca de moarte.

La auzul acestui nume Zbisko tresări în sufletul său și s'a hotărât, să aște de la cavalerii întreg adevărul.

Il cunosc — zise Zbisko, — am auzit de numele lui; e tatăl Danusiei pe care o cresc Anna Danuta și o țin în curte până o mărită...

Andrei îl întrebă mirat:

— Cine ți-a spus, că Danusia s'a măritat?

Fata e numai copilă încă și acum de o săptămână am văzut-o lângă principesa.

Zbisko ar fi îmbrățișat pe cavaler pentru răspunsul acesta, dar își reținu bucuria și răspuse liniștit:

— Am auzit, că Jurand, voiește să o mărite.

— Principesa, dar nu Jurand! replică Andrei.

— Fără învoirea lui Jurand ea nu poate face nimic, deși e adevărat, că Danusia s'a logodit cu un cavaler pe care îl iubește mult.

— Tare îl iubește? — strigă Zbisko. Andrei zise surizând:

— Se vede, că tare-ți zace la inimă grijea fetei...

— La tot cazul, — răspuse Zbisko, — căci o cunosc de mult.

Ceata mergea încet către castel, iar Andrei Kropivnici întrebă pe Zbisko:

— Iartă nobile cavaler, cum te și chiamă? Nu-mi aduc aminte de numele tău.

— Sunt Zbisko Bogdanic.

— Uite, uite, acesta-i numele cavalerului, ce voiește să ia în căsătorie pe fica contelui Jurand.

— Da, eu sunt... — răspuse Zbisko, cam sumet.

— Nici n'ai cauză să negi!.. Știu, că în curte este tare iubit și sunt convins, că sosirea ta va face mare bucurie. Principesa a vorbit mult despre tine.

— Dumnezeu să-i deie bine, dar și ție pentru vestea asta bună! Par'că m'am sculat chiar din morți, când mi-ai spus, că Danusia nu s'a măritat încă...

— Și, aievea, cine ar fi putut s'o ia?... E adevăr, că ar iubi-o mulți, căci averea contelui de Spichov va fi a ei, dar nime n'a cutezat să-i ceară mâna știind, că s'a logodit cu tine. Și nici principesa n'ar fi permis să-ți devie necredincioasă... Ah, ce fericită va fi Danusia!.. De multeori o năcăjeau, că tu nu te vei reîntoarce și-atunci ea începea să plângă zicând:

— „Se va reîntoarce!.. Se va reîntoarce!..“

Iar când i-au spus, că tu te-ai căsătorit, a leșinat de durere.

Zbisko zise mănios:

— Pe unul, ce vorbește așa flecării, îl provoc pe moarte și viață.

Cavalerul litvan zise râzind cu hohot:

— Damele de curte spuneau asta în glumă, și vei duela cu ele?

(Va urmă).

Loc deschis.

Mulțumită publică.

(Continuare.)

Direcțiunea gimnaziului nostru își exprimă mulțumita adâncă următorilor contribuenți generoși pentru ajutorul dat „Mesei studenților“ în cursul anului școlastic 1910/11:

„Murășiana“ 5.— Iosif Popescu 2.— Sever de Barbu 2.— Iosif Șipoș 2.— Emil Marinovici 1.— Dr. Alexandru Muntean 1.— Marinovici Eugen 1.— Suma 14 cor. (Colecta lui Ionel Barbu, stud. cl. II. gimn., din

Reghin). — Ioan Bunea —40. Sofia Bunea —10. Teodor Bunea —20. Augustin Marcu 1.— Nicolae Vesa —20. Ioan Ungur —20. Teodor Boroș —20. Gheorghe Popa —20. Iovu Barna —20. Suma 2 cor. 70 fil. (Colecta lui Niculae Bunea, st. în cl. II. gimn., din Murăș-St.-Crai). — Augustin Almășan paroh gr.-cat 120. Vasilie Dăriosan —20. Ilie Călburean —40. Iosif B. Crișan 1.— Pantilie Ivan 3.— Nic. Bărbat 1.— Horatius T. Grama —60. Anuța Pop —60. Suma 8 cor. (Colecta lui Romul Almășan, stud. în cl. II. gimn., din Boian). — Candin Suciu 1.— Basiliu Hagea 2.— Pamfil Hagea —40. Suma 3 cor. 40 fil. (Colecta lui Corneliu Hagea, stud. în cl. II. gimn. din Mărgina).

(va urmă).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Albina“ revistă enciclopedică populară nr. 34. Sumarul: P. Dulfu: Ce vedem prin satele țărilor din apus. (Cu 2 ilustrațiuni). — Călătoria familiei regale. (Cu 2 ilustrațiuni: Monumentul din Tulcea. — Podul „Carol I“). — Jubileul de 25 ani al societății „Progresul silvic“. — Dragomir S. Petrescu: Necesitatea farmaciilor populare la școale. — Serbare pentru Barbu Constantinescu. (Cu ilustrație: bustul lui). — T. D. Speranția: Intre casă și școală. — M. Lungianu: Postelnicul Cumpănă. (Povestire). — I. Turgheniev: (trad. G. C.), Ospățul Domnului. — De pe Domeniile Coroanei. Din ziare și reviste. Pagina glumeată. Activitatea socială a preoților și învățătorilor.

„Concepția Catholică despre lume în tră-săturile ei fundamentale, cu specială privire la morală. Călăuză apologetică în problemele mari ale vieții pentru toți oamenii culti, de Victor Cathrein S. I. Prețul broșat 1.95 lei — elegant legat 2.75 lei. Se poate procura dela traducător: Sf. Sa Bronislaus F. Th. Palewski. Craiova str. Liceului Nr. 2. (România).

Dr. Ioan Popp c. și r. medic colonel în retragere: *Alcoolul și sistemul nervos. Arterioscleroza. Ceva despre morburile infecțioase ale copiilor. O reformă a traiului nostru. Lupta în contra morburilor sifilitice*, studii din sfera medicinei practice, scrise cu multă competență și cu specială considerație la noi. Brașov 1911.

„Mangra, Tisza și Tribuna“. Un mănunchiu de dovezi adunate din „Tribuna“ de Dr. Al. Vaida Voevod deputat. Brașov 1911 prețul 1 cor. Broșura aceasta e menită să facă lumină în cearta dintre „Tribuna“ și partidul național. Se află și la librăria noastră.

Carte de cetire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de Ioan F. Negruțiu și Petru Ungurean. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5.9421—1910.

N. Iorga: *Breve Storia dei Rumeni*. Dl Iorga a publicat în italienește această scurtă istorie a românilor din prilejul jubileului națiunii italiene și ca omaj dela un popor frate și prietin. Cartea e editată de Liga culturală, e împodobită cu multe ilustrațiuni și costă 2 lire.

Strin: *Din sârmana mea grădindă*, versuri. Orăștie 1911 pag. 63 preț 1 cor. Partea cea mai mare sunt poezii religioase, iar în cealaltă se cântă Mama. Autorul mănuieste destul de bine versul, fantasia sa însă nu pare destul de bogată, așa cât pe alocuri e banal.

Apostolul cu litere latine, 32 coale f. 4° cu litere mari și cetete. Să vinde broșat cu 14 cor., legat în piele roșie 22 cor.

Antologionul sau Mineiul tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

Biblioteca din Blaj. Sub acest titlu a început să apară la Tipografia noastră o serie de povestiri bune, alese pentru tinerime. Nrul 1. cuprinde minunatele scrisori ale misionarilor din depărtatul răsărit, publicate în

„Unirea“ sub titlul de „Vestitorii credinței“. Câte o astfel de broșură de 70 pag. format mic, costă 24 fil. O recomandăm cu căldură.

1. Teologia dogmatică fundamentală de **Dr. V. Suci** prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fec. 5•30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fec. 5•30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fec. 7•30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fec. 7•30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1•50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericești pentru biblioteci. — Să afle de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se afle de vânzare la oricare Librărie românească. *Prețul 30 bani*

M. Străjan: *Moartea lui Dante Alighieri* traducere din Silvio Pellico și *Ingerul celor trei nopți*, o veche legendă din viața lui Dante. — Craiova 1911 pag. 16, prețul de 20 bani. Amândouă bucățile ni-se prezintă în o traducere foarte fugrijită și ne descriu în vii colori câteva clipe din viața marelui geniu al Italiei.

A apărut: **Elemi Népiskola Értésítő könyvecské** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto
Se afle de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția

În loc de 18 cor. numai 8 cor.

Orologiu elegant remontoir
Pentru domni Argint-Gloria
cu trei capace tari artistic gravate, un capac săritor cu coardă, 10 pietri, umblare punctuoasă, garanță în scris pe 3 ani numai cu **coroane 8**
(49) 4—10 3 bucăți cor. 22.
Catene elegante pentru orologii à cor. 2.
Spedează pe lângă rambursă
J. WEINER. Wien XIX/1 Bosphstrasse 2.

— La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnători de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

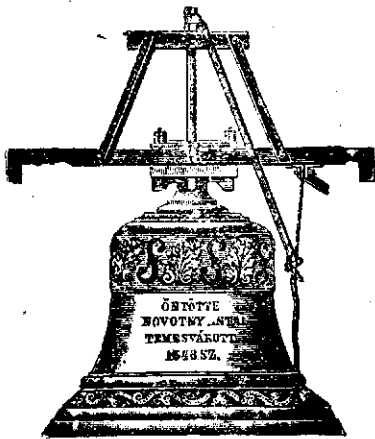
în Timișoara-Fabric 27, 36—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. Indată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele gaurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre ficerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Singurul institut de asigurare ardelean

„**Transsylvania**“

— SIBIU —

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.
recomandă

☞ **Asigurări împotriva focului** ☞

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☞ **Asigurări pe viață** ☞

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termin fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5.003.540 78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4.884.801 12
Starca asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119.839 992 —
	vieță	11.020.266 —
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2.428.817 —

☞ **Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.**

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(28) 36—?